

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»,
«МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 054 – «СОЦІОЛОГІЯ»
(освітня програма – «Соціологія»)**

Луцьк 2020

Пояснювальна записка

Програма складена на основі освітньо-професійної програми вищої освіти за професійним спрямуванням «соціологія» для освітньо-кваліфікаційного рівня / освітнього ступеня «бакалавр».

У програмі відображено зміст підготовки з фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін: «Історія соціології», «Загальна соціологічна теорія», «Соціальна структура суспільства», «Методологія соціологічних досліджень», «Програма соціологічного дослідження», «Методи збору соціологічної інформації», «Методи аналізу емпіричних даних».

Тематичний виклад змісту програми:

1. Вчення Е. Дюркгейма про метод. Правила соціологічного методу.
2. Теорія соціальної дії М. Вебера.
3. Основні поняття соціології П. Бурд'є.
4. Теорія аномії Р. Мертона.
5. Вчення Ф. Тьонніса про спільноту і суспільство.
6. Феноменологічна соціологія знання П. Бергера і Т. Лукмана.
7. Соціологія політики М. Вебера.
8. Структура повсякденного світу А. Шютца.
9. Теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса.
10. Теорія наслідування Г. Тарда.
11. Соціологічна спадщина В. Томаса і Ф. Знанецького.
12. Психологія натовпу Г. Лебона.
13. Концепція «дзеркального Я» Ч. Кулі.
14. Чиказька соціологічна школа: основні напрями і вчення.
15. Соціологія постмодерну З. Баумана.
16. Що таке суспільство? Критерії зрілості суспільства. Історичні типи суспільства.
17. Поняття «соціальна зміна» в соціології. Види та основні теорії соціальних змін.
18. Поняття «соціальний процес». Критерії класифікації та види соціальних процесів.
19. Соціальні рухи: поняття, види.
20. Соціальні інститути: поняття, види, функції. Дисфункції соціальних інститутів.
21. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».
22. Особистість як соціологічне та соціально-психологічне поняття.
23. Структура особистості. Типології особистості.
24. Основні соціологічні теорії особистості.

25. Соціалізація особистості: сутність, етапи, агенти.
26. Соціологічні теорії соціалізації.
27. Соціальний статус та соціальні ролі особистості. Символи статусу.
28. Особистість як суб'єкт соціальних змін.
29. Поняття «соціальна організація». Інституціоналізація організацій: механізми утворення і чинники функціонування.
30. Теорії суспільства ризику.
31. Поняття цінностей та ціннісних орієнтацій. Ціннісний світ сучасної особистості. Ціннісне поле особистості як індивідуально-соціальний конструкт.
32. Соціальний контроль як основний чинник регулювання суспільних та міжособистісних стосунків.
33. Поняття «гендер» в соціології. Гендерна соціалізація.
34. Аномія і девіація як об'єкт соціологічного аналізу.
35. Девіантна поведінка в соціології. Причини девіантної поведінки.
36. Соціальна структура суспільства. Головні елементи соціальної структури суспільства.
37. Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп.
38. Соціальні спільноти. Види соціальних спільнот.
39. Поняття «соціальна стратифікація». Історичні типи стратифікації.
40. Головні відмінності в інтерпретації класів К. Марксом та М. Вебером.
41. Поняття та феномени соціальної мобільності. Типи соціальної мобільності.
42. «Середній клас» як категорія соціально-структурного аналізу. Проблеми формування середнього класу в Україні: особливості соціологічного виміру.
43. Соціальна нерівність, типи нерівності.
44. Теорія «соціального простору» П. Бурд'є.
45. Соціальна структура в суспільствах радянського типу.
46. Особливості соціальної структури сучасного українського суспільства.
47. Соціальна мобільність як об'єкт соціологічного аналізу.
48. Проблема соціальної мобільності в сучасному суспільстві.
49. Проблеми соціальної структури в працях П. Сорокіна.
50. Проблеми соціальної структури в марксизмі та неомарксизмі.
51. Концепції соціального факту. Види соціальних фактів. Побудова соціальних фактів.
52. Соціальний факт у соціологічному дослідженні. Інтерпретація соціальних фактів.
53. Зародження соціальної статистики. Дані типу «державна статистика».
54. Види змінних. Характер зв'язку між змінними.

55. Визначення методології. Рівні методології. Види методологічного аналізу.
56. Методичні основи побудови соціальних показників. Види соціальних показників.
57. Кількісна і якісна стратегії соціологічних досліджень. Операції при кількісній і якісній стратегії соціологічних досліджень.
58. Вчення про парадигмальний розвиток науки Т. Куна. Соціологічні парадигми.
59. Наука як пізнання, діяльність і знання. Р. Мертон про етос науки.
60. Поняття, функції та структура програми соціологічного дослідження.
61. Методичний розділ програми соціологічного дослідження.
62. Методологічний розділ програми соціологічного дослідження.
63. Поняття гіпотези в соціологічному дослідженні. Види гіпотез.
64. Інтерпретація понять в соціологічному дослідженні. Види інтерпретацій.
65. Концептуалізація понять: зміст та етапи.
66. Звіт у соціологічному дослідженні та його структура.
67. Методичні вимоги до композиції анкети. Графік роботи над анкетною.
68. Види документів. Традиційний аналіз документів. Протокол аналізу документів.
69. Пошук і відбір експертів у соціологічному дослідженні. Підготовка експертів до роботи.
70. Види і процедура експертного опитування.
71. Види питань, підстави класифікації і методичні вимоги до різних видів питань анкети.
72. Помилки, можливі при формулюванні питань і відповідей в анкеті.
73. Проблема експерименту в соціології. Види соціальних експериментів.
74. Планування експерименту. Внутрішня і зовнішня валідність експерименту.
75. Розрахунок індивідуальних і групових соціометричних індексів. Аналіз результатів соціометрії.
76. Методи обробки результатів соціометричного опитування. Побудова матриці і соціограми. Види соціограм.
77. Види спостереження. Їх переваги і недоліки. Роль спостерігача.
78. Мета і задачі контент-аналізу в соціології. Концептуальна схема дослідження: опис предмета в категоріях контент-аналізу.
79. Поняття вимірювання. Види вимірювання. Рівні вимірювання у соціології.
80. Номінальні, порядкові, метричні шкали: інтерпретація, види, операції, перетворення.
81. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів.
82. Міри відхилення емпіричного розподілу від нормального.
83. Аналіз розподілу однієї змінної.
84. Зв'язок між двома змінними: інтерпретація, види, формалізація.
85. Аналіз зв'язку між двома змінними.

86. Статистичний розподіл Хі-квадрат: параметри, сфери застосування.
87. Коефіцієнт χ^2 : інтерпретація, число ступенів свободи, рівні значущості.
88. Інтервальне оцінювання
89. Перевірка статистичних гіпотез
90. Множинна лінійна регресія: рівняння, інтерпретація коефіцієнтів, оцінка якості.

Критерії оцінювання знань вступників

На фаховому випробуванні за кожну правильну відповідь (виконане завдання) вступнику нараховується певна кількість балів, яка зростає пропорційно до кількості та правильності виконаних завдань.

За кожну правильну відповідь із 10 завдань вступнику нараховується максимально 10 балів. Оцінювання знань вступників здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Рівень підготовки вступника

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

- 180–200 балів (високий);
- 160–179 балів (середній);
- 140–159 балів (достатній);
- 100– 139 балів (низький).

1 рівень (високий): 180–200 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 160–179 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути

допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 140–159 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 100–139 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурдые П. Социология политики / П. Бурдые.- М., 1993.
2. Бююль А. SPSS: искусство обработки информации / А. Бююль, П. Цефель. – СПб : ДиаСофтЮП, 2001. – 608 с.
3. Вебер М. Класс, статус и партия / М. Вебер // Социальная стратификация. Вып. 1.- М., 1992.
4. Вебер М. Основные понятия стратификации / М. Вебер // Кравченко А. И. Социология М. Вебера.- М., 1997.
5. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс; [Пер. з англ.]- К.: Основи, 1999.- 726 с.
6. Горбачик А. П. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS: Навч. посіб. / А. П. Горбачик, С. А. Сальнікова. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 164 с.
7. Дюркгейм Э. Социология: ее предмет, метод, предназначение / Пер. с фр.- М.: Канон, 1995.- 350 с.
8. Захарченко М.В. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.) / М.В. Захарченко, О. І. Погорілий.- К.: Либідь, 1993- 336 с
9. Куценко О. Д. Общество неравных. Классовый анализ неравенств в современном обществе / О. Д. Куценко.– Харьков, 2000.
10. Лукашевич М. П. Соціалізація: виховні механізми і технології: навч.-метод. посібник / М. П. Лукашевич.- К.: ІЗМН, 1998.- 112 с.
11. Лукашевич М. П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков.- К.: 1995, гл.5.
12. Маслоу Г.А. Мотивация и личность / Пер. с англ.- Спб.: Евразия, 1999.-479 с.

13. Матусевич В. Соціальний інститут // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2004, №4.
14. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура: фрагменти / Под. ред. В.В.Танчера.- К.: Абрис, 1996.- 109 с.
15. Мид Дж.Г. Общество / Рабочие тетради по истории и теории социологии Дж. Г. Мид.- Вып. 1.- М.- Рига, 1992,- С.29-41.
16. Миллс Ч. Р. Социологическое воображение / Пер. с англ. Под общ.ред. Г.С.Батыгина.- М.: Стратегия, 1998.- 264 с.
17. Мильнер Б. З. Теория организаций: Курс лекций: Учеб. пособие для вузов / Б. З. Мильнер.- М.: ИНФА-М., 1999.- 335 с.
18. Оссовський В. Соціальна організація і соціальна інституція / В. Оссовський // Соціологія: теорія, методи, маркетинг.- 1998.- №3.
19. Паніотто В. І. Статистичний аналіз соціологічних даних / В. І. Паніотто, В. С. Максименко, Н. М. Харченко. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 270 с.
20. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс// THESIS (Теория и история экономических и социальных институтов и систем). Т.1., Вып. 2. Весна 1993.– М.: НАЧАЛА-ПРЕСС.- С.94-122.
21. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс: Підручник для студентів вищ. навч. закладів / І. М. Попова.- К.: Тандем, 1996.- 271 с.
22. Радаев В. В., Шкаратан О. И. Социальная стратификация: Учеб. пособие для вузов / В. В. Радаев, О. И. Шкаратан.- М., 1995.
23. Райт Э. О. Класс, кризис и государство / Э. О. Райт // Социальная структура общества (Проблемы социально-классовой структуры в западной социологии). Вып. 2.- М.: ИНИОН, 1980.
24. Сальнікова С. А. Кількісні методи в соціології [Текст, Електронний ресурс] / С. А. Сальнікова // Соціологія : зб. тест. завдань. – Луцьк : Вол. обл. друкарня, 2009. – С. 97–123. ISBN 978-966-361-386-4. – Режим доступу : http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/844/1/Quantative_Salnikova.pdf
25. Сальнікова С. А. Математичні методи в соціології / С. А. Сальнікова // Тести із соціології. – Луцьк : Ключі; Волинська обл. друк. – 2012. – С. 39–55. ISBN 978-966-361-683-4
26. Сальнікова С. А. Надійність соціологічної інформації / С. А. Сальнікова // Соціологія: тестові завдання. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – С. 33 – 42. ISBN 978-966-2750-03-1
27. Смелзер Н. Дж. Социология / Пер. с англ.- М.: Феникс, 1989
28. Сорокин П. А. Система социологии. - Т. 1. Социальная аналитика: Учение о строении простейшего (родового) социального явления / П. А. Сорокин. - М.: Наука, 1993. - 448 с.
29. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / П. А. Сорокин.- М., 1992.
30. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В. Захарченко, В.Ф. Бурлачук, М.О. Молчанов та ін.. - К.: Заповіт, 1996 - 424 с.

31. Соціологія / За ред.. С.О. Макєєва. - К.: “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана. - 1999.
32. Соціологія: короткий енцикл. Словник / Під заг. ред. В.І. Воловича. - К.: Укр. Центр духов. Культури, 1998. - 736 с.
33. Соціологія: Підручник / За заг. ред. В.П.Андрущенко, М.І. Горлача.- 3-е вид., перероб. і доп,- К.-Х., 1998.- 624 с.
34. Соціологія: Посібник для вузів / За ред. В.Г.Городяненка.- К.: Академія, 1999.-384 с.
35. Тернер Дж. Структура социологической теории / Пер. с англ.- М.:Прогресе, 1983.-472 с.
36. Штомпка П. Социология социальных изменений / Пер. с англ,- М.: Аспект Пресс, 1996.- 416с.
37. Штомпка П. Социология: Анализ современного общества / П. Штомпка; [Пер. с польск. С.М. Червонной]. – М.: Логос, 2005.
38. Щепанский Я. Элементарные понятия социологии / Пер. с польск. - М.: Прогресс, 1969. - 240 с.
39. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования: Описание, объяснение, понимание социальной реальности: Учеб / В. А. Ядов.- М.: Доросвет, 1999.- 596 с.
40. Якуба О. О. Соціологія: Навч. посібник для студентів / О. О. Якуба. - Харків: Константа, 1996.- 191 с.

Голова фахової атестаційної комісії

доц. Т.І. Дучимінська

Відповідальний секретар

приймальної комісії

доц. А. М. Слащук